

▶ ELS PRIMERS POBLADORS

Paradolmen del Tossal d'Isòvol.

Del neolític a la romanització

Els primers pobladors que van deixar empremta al País dels Esterregalls eren del Neolític. S'hi han trobat vestigis de la seva presència en algunes coves del tossal d'Isòvol i a l'anomenada cova A d'Olopte.

Més tard, durant l'edat del bronze, es van ocupar les coves d'en Pep, d'en Toni i la cova B d'Olopte, on s'ha recollit material arqueològic típic del període. Al tossal d'Isòvol, s'hi han trobat estructures tumulàries, un menhir i un dolmen.

A partir dels segles V-IV abans de la nostra era (ANE), hi ha un procés d'iberització a la zona.

Sabem que hi va haver una presència important de romans a la Cerdanya i del seu pas en són testimonis els grans blocs de carreus de les esglésies de Quadres i d'All, segurament reaprofitats d'estructures preexistents romanes; i la mateixa etimologia dels topònims All i Alf (derivacions dels nomina romans *Allius* i *Alfius*) o les restes arqueològiques trobades en aquest mateix jaciment.

Tanmateix, l'argument més sòlid per defensar l'ocupació romana de la zona el trobem a les Guilleteres d'All, on s'han descobert les restes d'unes mines d'or alluvial, explotades a partir del segle II ANE.

Detall dels grans carreus de la façana de l'església de Santa Maria d'All, presumptament reutilitzats d'antigues construccions romanes.

Agulla de cap pla rectangular enrotllat d'una volta en bronze, trobada en la cova d'en Toni (coves d'Olopte) de l'edat de bronze.

Pes: 21 g
Mida: 140,50 mm

Destral de vorells.

CONTACTE

Telèfon. 972 894 051
ajuntament@isovol.cat

▶ @Ajunt_Isovol

▶ @ajuntamentdisovol

▶ www.isovol.cat

Per saber-ne més

▶ www.turisme.isovol.cat

Revisió lingüística feta pel Servei Comarcal de Català de la Cerdanya, del CPNL

disseny:
creativadisseny.cat

HISTÒRIA DEL MUNICIPI

*Els primers pobladors
El comtat de Cerdanya
De la pagesia al turisme s.XX*

▶ EL COMTAT DE Cerdanya

Antic emplaçament del llogaret d'Alf, actualment Mas Ravetllat.

Les primeres mencions escrites sobre el País dels Esterregalls són del segle IX, moment en què es configura el comtat de Cerdanya per iniciativa de Guifré el Pilós.

L'any 1030 s'esmenta per primer cop l'església de Santa Maria d'All. Per un document posterior, se sap el detall que el comte Guillem I de Cerdanya (1068-1095) s'hi va fer construir una capella.

També hi ha referències al nucli d'Isòvol des del segle IX. A la més antiga, de l'any 839, hi figura com a Isaval. Després apareix com a Isogoll i, finalment, adopta el nom definitiu d'Isòvol. El lloc d'Isòvol va ser donat per Ramon Berenguer III al monestir de Santa Maria de Ripoll l'any 1131.

A principi del segle XI, Sant Feliu d'Olopte esdevé el centre d'un territori molt més ampli, designat per les fonts d'aquell moment com a pagus Olorbitense.

El despoblat d'Alf, esmentat en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell com a Alfi, era situat prop de l'actual Mas Ravetllat, on hi havia l'antiga parròquia de Sant Jaume d'Alf.

Guillem I de Cerdanya, comte de Cerdanya i de Berga, fill de Ramon I.

▶ L'any 870, el comte Guifré el Pelós rep el govern dels comtats de Conflent, d'Urgell i de Cerdanya, i la història s'accelera...

▶ DE LA PAGESIA AL TURISME s.XX

Màquina de raspallar herba. 1958.

L'economia del País dels Esterregalls ha estat lligada de sempre a l'agricultura i la ramaderia, amb bestiar boví, ovi, porcí, equí i cria de conills.

Els conreus principals han sigut els cereals (sobretot el blat), les patates i el farratge (menjar per al bestiar).

A diferència d'altres indrets de la Cerdanya més propers a Puigcerdà, que van començar a notar l'impacte del turisme amb l'arribada del tren l'any 1922, aquí tots els canvis van ser més graduals.

Finalment, l'obertura del túnel del Cadí el 1984, la consolidació de l'oferta de pistes d'esquí i la popularització d'aquest esport van ser decisius perquè el turisme acabés esdevenint el motor que avui impulsa l'economia del País dels Esterregalls.

Tanmateix, el món rural encara conviu de forma harmònica amb el turisme al País dels Esterregalls. I roman ben viu en moltes paraules, tals com: antihivernar, femar, trumfes, escarrassar, rampi, garbes, clavillot, embuinar, canamassos...

Si voleu saber-ne més entreu a la web www.turisme.isovol.cat o enllaceu amb el QR del dors.

Batent el blat, 1940.

Garber. Passant garbes del primer oratori al final del garber. Isòvol, 1962.

Els canamassos

Els *canamassos* són terres de cultiu situades en renglera a prop del Segre. En el s.XII s'hi plantava cànem, amb les fibres del qual es feien cabassos, cordes i altres utensilis. Per allusió al cànem se'ls va començar a anomenar "canamassos".

Anar a guardar vaques

Com no hi havien tanques elèctriques (vaillets), els nens de cada casa, anaven a *guardar* el bestiar que tenien en els camps durant tot el dia.

Munyir les vaques

Durant el dia, les vaques pasturaven als prats, i al vespre tornaven a les corts on es lligaven amb els *estacadors* en els forats de les *gripies* (menjadores de pedra) i els *rastells* (bastiments de fusta per contenir-hi la palla o herba del bestiar). Les munyien a mà dues vegades al dia, matí i nit.

Fent garbes. 1946.

Plegant l'herba.